

Z. MÉNDEZ MARÍN / DIVADLO ŠTÚDIO TANCA

SEN

Autor analýzy: Adam Nagy

Divadlo Štúdio tanca sa programovo snaží nasadzovať aj tituly pre detského diváka. Tento trend je zjavný v celom slovenskom divadelnom kontexte, lenže v globále nerieši problematiku návštevnosti mladého diváka ani jeho výchovy. Obzvlášť vo sfére tanečného umenia u nás výrazne chýbajú tituly práve takéhoto charakteru. Divadlo Štúdio tanca do nových projektov zapája aj absolventov tanečných kurzov, ktoré ponúka v rámci svojho fungovania. Takýmto spôsobom vznikla aj inscenácia *Sen*, ktorá na repertoári vystriedala predošlý titul pre detského divadla – *Číra radosť*.

Ak niekto vyniká vo výchove budúcich návštevníkov, je to Balet Slovenského národného divadla. Jeho repertoár obsahuje viacero choreografií, ktoré podnietia rodičov, aby vzali svoje deti do divadla, ako napríklad *Narodil sa chrobáček*, *Popoluška* alebo *Luskáčik* nasadzovaný počas vianočných sviatkov. Súčasný tanec v tomto smere skôr zaostáva, hoci napríklad počas tejto sezóny tvorivé duo choreografka Barbora Janáková a výtvarníčka Zuzu Hudek uviedli dielo *Metamorphosis* zamerané na mladého diváka. Choreografovia a tanečníci však väčšinou volia odlišnú stratégiu. Detského diváka sa snažia prilákať na predstavenia cez rôzne formy pohybových workshopov (príkladom je detská verzia projektu Telohra súboru mimoOs) alebo vedľa svojej činnosti majú aj tanečnú školu. S týmto princípom pracovala už Šárka Ondrišová v elledanse, kde popri divadle fungovala aj škola, a následne mali študenti pod profesionálnym vedením celovečerné predstavenie. Totožný princíp si pri svojom fungovaní osvojilo aj Divadlo Štúdio tanca v Banskej Bystrici. Aj v ich prípade mimo bežnej divadelnej prevádzky a reprízovania titulov funguje tanečný kurz pre deti, ktorý je tiež ukončený celovečerným predstavením, v ktorom mladí tanečníci vystupujú s členmi súboru divadla. Toto dielo následne tvorí súčasť repertoáru.

Už v roku 2019 mala premiéru takto vytvorená inscenácia *Číra radosť*, ktorá bola nekonvenčnou oslavou prirodzeného pohybu. S odstupom štyroch rokov Divadlo Štúdio tanca nasadilo nový titul s názvom *Sen*, ktorý vznikol rovnakým spôsobom. Toto dielo je oveľa viac konceptuálne než tanečné. Kým v *Čírej radosť* choreografia pracovala vo veľkej miere s imagináciou, s citáciou biblických príbehov a zároveň s oveľa väčším diapazónom pohybového slovníka, *Sen* je v pohybe viac konkrétny, pričom mu chýba punc divadelnej mágie.

Štruktúru inscenácie *Sen* je možné rozdeliť na dva samostatné celky. Prvú časť predstavuje pomalý prechod zo sveta reality do ríše snov, ktorý je diametrálnym opakom našej každodennej reality. Odkazuje sa tu na teóriu kompenzácie Carla Junga, ktorá je založená na Freudovej psychoanalýze. Teória hovorí o tom, že v sne sa snažíme kompenzovať svoje ja, teda to ja, v ktorom je potlačená naša identita. Preto sa cestou do ríše snov pozeráme do zrkadla. Tanečníci chodia medzi divákmi a posúvajú medzi nimi veľké zrkadlové obdĺžniky, ktoré odrážajú ich obraz. Neustály pohyb zrkadiel tanečníci ukončujú ich poukladaním do radu na javisku. Vďaka svetelnému dizajnu sa zrkadlový chodník premieňa na žltú trasu z diela *Čarodejník z krajiny Oz*, ktorá ukazuje Dorotke cestu za čarodejníkom. V tomto prípade je to cesta, ktorá smeruje do tajuplného miesta snov a nezrealizovaných plánov, ktoré sa v podvedomí stávajú skutočnosťou. Veľmi poetický obraz dotvára dievčatko, ktoré sa po chodníku zo zrkadiel prechádza. Tanečníci jej ich vždy nanovo preskupujú a vytvárajú jej stále novú cestu.

Dramaturgické sklamanie prichádza v momente, keď tanečníci vstupujú do pomyselného sveta snov. Jednotlivé obrazy predstavujú najčastejšie situácie, ktoré sa ľuďom snívajú – napríklad, že sa bicyklujú, že nevedia chodiť alebo im vypadali zuby. Lenže tieto fragmenty nedostali v diele významovú náplň. Zobrazujú iba prekvapivosť a fantáziu sveta snov. Práve v tomto dramaturgickom naplnení *Sen* zaostáva popri už spomínanej *Čírej radosť*. Kým tá výrazne pracovala s kreativitou a fantáziou obrazov, ktoré podnecovali schopnosť imaginácie diváka, v tomto prípade sú jednotlivé obrazy iba priamočiare. Chýba v nich poetickosť a kreativita prítomná v úvodnom obraze so zrkadlami.

Slabou stránkou diela je aj realizácia celkového zámeru. Absolventi tanečných kurzov dostali pomerne malý priestor v celkovej choreografii, skôr sa do nej zapájali verbálne. Oni sú

tými, ktorí na základe vedeckých formulácií vysvetľujú priebeh snívania, rozprávajú, ako jednotlivé hormóny vplývajú na podvedomie a vytvárajú sen. Texty sú však výrazne vedecké, preto v ich pretlmočení znejú iba ako namemorované štúdie. Medzi najvýraznejšie výstupy patrí záverečná hromadná choreografia, kde sú na javisku všetci účinkujúci. Štruktúrou pripomína sériový sen alebo *déjà vu*. Svetlá sa stiahnu, no choreografická pasáž sa opäť začne nanovo. Tento princíp je zopakovaný trikrát. Táto choreografia je založená na jednoduchých princípoch zmeny horného a dolného horizontu cez vlny.

Najvýraznejší tanečný obraz vypovedal o neschopnosti chodiť. Stvárnil ho Diego Álvarez Sanóu a využíva pri tom najmä floorwork. Pripomínal handrovú bábiku, pri ktorej je možné každou končatinou hýbať do iného smeru. V snahe pohnúť sa nohy aj ruky odizoloval, aby s nimi dokázal pohybovať samostatne. Zaplňa tak celé javisko a pohybuje sa do každej strany, napriek tomu, že sa ani raz nepostaví.

Najproblematickejšou zložkou inscenácie je využívanie objektov. V tvorbe Divadla Štúdio tanca je prítomná dlhodobá estetická nesúhra medzi tvorbou choreografie a scénografie a *Sen* nie je výnimkou. Scénografiu vytvorila Ivana Macková, ktorá tvorivému tímu opäť ponúkla veľa objektov a predmetov, s ktorými je možné pracovať. V tomto bode nastáva nezhoda v umeleckej ambícii a vo výslednom tvare. Kým scénografka svojou tvorbou aplikuje viac princípov objektového divadla, choreograf naopak uplatňuje tvorivé princípy moderného a súčasného tanca, čo spôsobuje, že výrazné objekty ako zrkadlá, bicykel či oblak skôr choreografiu ohraničujú a vytvárajú pre ňu výrazné mantinely. Najbadateľnejšie je to pri práci so zrkadlami. Tento príliš výrazný objekt na začiatku poeticky naznačuje smerovanie diela. V nasledujúcich obrazoch vyniká inscenácia skôr vizuálnosťou než choreografiou. Tanečníci jednotlivé zrkadlá ukladajú do svetelných lúčov reflektorov. A lámanie svetla vytvára širokospektrálnu a intenzívnu škálu farieb. Jednotlivé farebné kombinácie boli ohromujúce, ale obraz zostal bez hlbšieho významu.

Sen z banskobystrického Divadla Štúdio tanca je ambiciózný projekt, ktorý chce popularizovať tanec medzi deťmi, lenže zvolené prostriedky sú veľmi prvoplánové. A napriek tomu, že dramaturgické poradenstvo robila Monika Kováčová zo zoskupenia ODIVO, štruktúra inscenácie je príliš priamočiara a nepodnecuje kreativitu detského diváka.